

CRISTINA ANCA PĂIUȘESCU

OANA DUȚĂ

***DREPTUL COMUNICĂRII.
CONSIDERAȚII TEORETICE ȘI LEGISLAȚIA RELEVANTĂ***

CRISTINA ANCA PĂIUȘESCU

OANA DUȚĂ

**DREPTUL COMUNICĂRII.
CONSIDERAȚII
TEORETICE ȘI
LEGISLAȚIA RELEVANTĂ**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Tehnoredactare: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Copyright © 2011
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33,
Sector 1, București
Tel./Fax: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PAIUȘESCU, ANCA

**Dreptul comunicării : considerații teoretice și legislație
relevantă** / Anca Paiușescu, Oana Duță. - București : Editura
Universitară, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-606-591-218-2

I. Duță, Oana

342.732(498)

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Universitare

Distribuție: tel/fax: (021) 315.32.47
(021) 319.67.27
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-606-591-218-2

CUPRINS

CUPRINS	5
CAPITOLUL 1	
NOȚIUNI GENERALE DESPRE DREPT ȘI DESPRE LEGISLAȚIE. LOCUL DREPTULUI COMUNICĂRII ÎN CADRUL ȘTIINȚELOR JURIDICE	15
1.1. Științele juridice. Conceptul dreptului. Presentare generală	15
1.2. Diviziunea dreptului	19
1.3. Relația dintre drept, morală și deontologie în domeniul comunicării publice	34
1.3.1. Etica și morală	34
1.3.2. Deontologia	38
1.4. Locul Dreptului comunicării în cadrul științelor juridice	43
1.4.1. Dreptul comunicării sociale. Obiect. Noțiune. Metode	45
1.4.2. Principiile dreptului comunicării	46
CAPITOLUL 2	
PRINCIPIILE DREPTULUI COMUNICĂRII SOCIALE	48
2.1. Principiul legalității	52
2.2. Principiul egalității în drepturi	53
2.3. Principiul bunei-credințe	55
2.4. Principiul adevărului	56
2.5. Principiul corectei informări a opiniei publice	58
2.6. Principiul libertății de exprimare	59
2.7. Principiul general al libertății individului	61
2.8. Principiul prezumției de nevinovăție	63
2.9. Principiul responsabilității și răspunderii	66
2.10. Principiul imparțialității și obiectivității	67
2.11. Principiul secretului profesional	68
2.12. Principiul umanismului	70
2.13. Principiul accesului liber la informații	70
2.14. Principiul dreptului de autor sau al comunicării autorizate	71

CAPITOLUL 3

CONCEPTUL DE LIBERTĂȚI UMANE ȘI DREPTURI CETĂȚENESTI. LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI LIBERTATEA PRESEI. GARANȚIILE LIBERTĂȚII PRESEI.

74	74
3.1. Drepturile omului, libertățile publice și drepturile cetățenești	74
3.2. Consacrarea juridică a drepturilor omului și universalizarea acestora	75
3.3. Clasificarea drepturilor și a libertăților fundamentale	79
3.4. Libertățile comunicării (și ale expresiei): libertatea conștiinței, libertatea de exprimare, dreptul la informație, dreptul la viața intimă, familială și privată.....	80
3.4.1. Libertatea conștiinței	80
3.4.2. Libertatea de exprimare	82
3.4.3. Dreptul la informație	88
3.4.4. Dreptul la viața intimă, familială și privată	92
3.5. Libertatea de exprimare și libertatea presei	96
3.5.1. Regulile referitoare la libertatea cuvântului și la libertatea presei.....	96
3.5.1.1. Legislația presei scrise în România	96
3.5.1.2. Distincția dintre libertatea de exprimare și libertatea presei	99
3.5.1.3. Importanța libertății presei	100
3.5.2. Obiectul libertății de exprimare prin presă	101
3.5.3. Principiile comunicării în „știri” și în „opinii”	102
3.5.4. Titularii libertății de exprimare prin presă	103
3.5.5. Garanțiile libertății presei	106

CAPITOLUL 4

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PERSOANELOR ÎN DOMENIUL COMUNICĂRII SOCIALE. LIMITELE LIBERTĂȚII DE EXPRIMARE ȘI DE COMUNICARE.....

110	110
4.1. Norme juridice interne și internaționale referitoare la principalele aspecte ale comunicării	110
4.1.1. Libertatea de exprimare	110
4.1.2. Drepturile comunicării	111
4.1.2.1. Libertatea de exprimare	111
4.1.2.2. Dreptul la informație	112
4.1.2.2.1. Garanții juridice privind accesul la informațiile de interes public	116

4.1.2.2.2. Categoria informațiilor secrete	119
4.1.2.2.3. Dispoziții speciale privind accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public	122
4.1.2.2.4. Sancțiuni	123
4.1.2.3. Libertatea conștiinței	124
4.1.3. Limitele libertății de exprimare și de comunicare	126
4.1.4. Respectarea vieții intime, familiale și private	126

CAPITOLUL 5

COMUNICAREA PUBLICĂ ȘI PROTECȚIA JURIDICĂ A DATELOR CU CARACTER PERSONAL.	133
5.1. Legea nr. 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date	133
5.2. Definiții	134
5.3. Cadrul juridic	135
5.4. Atribuțiile Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal autorității de supraveghere	135
5.5. Domeniul de aplicare a Legii nr. 677/2001	136
5.6. Legitimitatea prelucrărilor de date cu caracter personal	138
5.7. Protecția datelor personale în Sistemul Informatic Național de Semnalări. Participarea României la Sistemul de Informații Schengen	139
5.8. Obligațiile operatorilor de date cu caracter personal	140
5.9. Drepturile persoanei vizate în contextul prelucrării datelor cu caracter personal	141
5.10. Drepturi ale cetățenilor străini în ceea ce privește protecția datelor personale	146
5.11. Plângeri adresate direct Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (ANSPDCP)	146

CAPITOLUL 6

JURNALISTUL (AGENTUL MEDIA) –PRINCIPALUL ELEMENT AL REGLEMENTARII JURIDICE A DREPTULUI COMUNICĂRII. NORMELE DEONTOLOGICE ÎN DOMENIUL MASS-MEDIA REGIMUL JURIDIC AL PRESEI	152
6.1. Dreptul comunicării și Dreptul mass-media	152

6.1.1 Dreptul mass-media și sistemul politic	152
6.2. Articulările și conținutul dreptului comunicării în domeniul mass-media	155
6.3. Statutul radioteleviziunii	157
6.4. Considerații asupra importanței accesului la informație	160
6.5. Reglementări privind acreditarea ziariștilor. Neconstituționalitatea dispozițiilor referitoare la refuzul sau retragerea acreditării	162
6.6. Proceduri și sancțiuni prevăzute de lege în cazul încălcării dispozițiilor privind accesul la informațiile de interes public	163
6.7. Jurnalistul (Agentul Media) – Principalul element al reglementării juridice a dreptului comunicării	166
6.7.1. Statutul profesional al jurnaliștilor	168
6.7.1.1 Definirea jurnalistului	168
6.7.1.2 Jurnaliști salariați și jurnaliști colaboratori	169
6.7.1.3. Desfacerea contractului de munca. Clauza de conștiință	170
6.7.2. Normele deontologice ale profesiei de jurnalist	172
6.7.2.1 Reglementarea europeană	172
6.7.2.2 Reglementarea juridică internă	176
6.7.3. „Yellow journalism”	180

CAPITOLUL 7

REGIMUL JURIDIC AL PRESEI ÎN ROMÂNIA	181
7.1. Reglementări juridice în domeniul presei în România	181
7.2. Statutele și codurile deontologice ale jurnaliștilor	187
7.3. Drepturile și obligațiile jurnaliștilor	188
7.3.1. Dreptul de a fi informat	188
7.3.2. Dreptul de acces la sursele de informare	189
7.3.2.1. Respectul vieții private	189
7.3.2.2. Dreptul individului la propria imagine	191
7.3.2.3. Protecția tinerilor și a altor categorii de persoane	193
7.3.3. Dreptul la critică	196
7.3.4. Dreptul la replică și la rectificare	199
7.3.4.1. Reglementarea juridică a dreptului la replică în România	202
7.3.5. Dreptul la protecția surselor	211

CAPITOLUL 8

DREPTUL LA REPLICĂ – DREPTUL LA RĂSPUNS ÎN PRESA SCRISĂ. DREPTUL LA REPLICĂ ȘI LA RECTIFICARE ÎN AUDIOVIZUAL

213	
8.1. Dreptul la replică – dreptul la răspuns în presa scrisă.....	216
8.2. Dreptul la replică și la rectificare în audiovizual	220
8.3. Procedura exercitării dreptului la replică/rectificare	223

CAPITOLUL 9

RELAȚIA PRESEI CU JUSTIȚIA. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ A JURNALIȘTILOR.....

226	
9.1. Răspunderea juridică a jurnaliștilor - obiect al controverselor legislative	226
9.2. Răspunderea disciplinară a jurnalistului	227
9.3. Răspunderea patrimonială a jurnalistului	229
9.3.1. Răspunderea patrimonială a jurnalistului fata de angajator	229
9.3.2. Răspunderea patrimonială a jurnalistului fata de terți	229
9.4. Răspunderea contravențională și penală	230
9.5. Răspunderea penală a jurnaliștilor	232
9.5.1. Delictele de presă	233
9.5.2. Particularitățile delictului de presă.....	234
9.5.3. Delictele de presă în legislația în vigoare	235
9.5.4. Prezentarea delictelor de presă	236
9.5.4.1. Delicte (infracțiuni) contra demnității: calomnia și insulta	236
9.5.4.2. Infracțiuni contra autorității	250
9.5.4.3. Infracțiuni (delicte) contra siguranței statului.....	253
9.5.4.4. Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială	255
9.5.4.5. Fapte care au caracter penal numai în timp de război	258
9.6. Răspunderea civilă pentru faptele ce aduc atingere demnității persoanei	258
9.7. Răspunderea civilă și răspunderea penală. Cumulul dintre cele două forme ale răspunderii	259
9.8. Categoriile de daune ce pot rezulta ca urmare a atingerilor aduse drepturilor persoanei	260
9.9. Temeiul juridic al răspunderii civile pentru daune morale și materiale în cazul atingerilor aduse drepturilor personalității prin intermediul mass media (art. 998-999 Cod civil)	261

9.10. Răspunderea juridică instituită prin Decretul 31/1954 privind persoanele fizice și juridice	261
---	-----

CAPITOLUL 10

PRESA ÎN CAMPANIILE ELECTORALE. DREPTUL LA ANTENĂ. PUBLICITATEA ELECTORALĂ	263
10.1. Garantarea accesului la serviciile publice de radio și televiziune al competitorilor electorali	263
10.2. Condiții privind accesul competitorilor electorali la serviciile publice de radio și televiziune	266
10.3. Reguli privind exercitarea dreptului la antenă în campania electorală	270
10.4. Dreptul la replică și dreptul la rectificare	272
10.5. Legislația secundară. Deciziile/Recomandările Consiliului Național al Audiovizualului	273

CAPITOLUL 11

COMUNICAREA PRIN PUBLICITATE. DREPT ȘI LEGISLAȚIE ÎN DOMENIUL PUBLICITAR	278
11.1. Agenții de Public Relation, Departamentul de publicitate, Publicitate și jurnalism: care sunt delimitările?	278
11.2. Publicitatea: “advertising” sau “publicity”?	279
11.2.1. Advertising-ul (publicitatea)	279
11.2.2. Publicity	280
11.3. Funcțiile publicității.	280
11.4. Domeniul de reglementare juridică a publicității	282
11.5. Cadrul general al restricțiilor în publicitate	283
11.6. Publicitatea și promovarea pe Internet	285
11.6.1. Formele de publicitate on-line	285
11.6.1.1. Publicitatea și promovarea	285
11.6.1.2. Publicitatea prin poșta electronică	285
11.7. Publicitatea înșelătoare	286
11.8. Publicitatea comparativă	287
11.9. Publicitatea ecologică	288
11.9.1. Conceptul de publicitate ecologică	288
11.10. Domeniile sensibile ale publicității	289
11.10.1. Publicitatea destinată minorilor	289
11.10.2. Publicitatea pentru tutun	290

11.10.3. Publicitatea pentru medicamente	290
11.11. Controlul publicității	290
11.11.1. Organismele de control	290
11.12. Regulile publicității audiovizuale	291
11.12.1. Reguli	292
11.12.2. Întrerupere	292
11.12.3. Condiții	293
11.12.4. Condițiile publicității și a teleshoppingului pentru băuturi alcoolice	293
11.12.5. Conținuturi dăunătoare	294
11.13. Procedura în cazul sesizării unei încălcări a regulilor privind publicitatea	294
11.14. Speță	295
 CAPITOLUL 12	
LIBERTATEA DE EXPRIMARE PE INTERNET	296
12.1. Internet - sursă de comunicare	296
12.2. Documente internaționale privind libertatea de exprimare prin Internet	297
12.3. Necesitatea reglementării juridice în domeniul internetului	299
12.4. Reglementarea juridică a libertății de exprimare în Internet	300
12.4.1. Factorii care contribuie la încurajarea libertății de exprimare prin intermediul Internetului:	300
12.4.2. Internetul și protecția receptorilor de conținuturi pe internet	302
12.4.3. Autoreglementarea	303
12.5. Sistemele de verificare a vârstei utilizatorilor	305
12.6. Reținerea și conservarea datelor de trafic, de către furnizorii de servicii Internet („Data Retention”)	305
12.7. Reglementarea juridică a conținuturilor în internet în Uniunea Europeană și în diverse state ale lumii	306
12.8. Reglementarea conținuturilor în internet în România	307
12.9. Internetul și dreptul de autor. Scurte considerații privind exercițiul drepturilor de autor pe internet	308
12.9.1. Cazul Sony Betamax	308
12.9.2. Tratatul Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală	309
12.9.3. Legea nr.8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe	310

CAPITOLUL 13	
LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI LEGEA PORNOGRAFIEI	312
13.1 Reglementarea juridică	312
13.1.1. Definițiile legale	312
13.1.2. Prevenirea și controlul activităților cu caracter pornografic	313
13.1.3 Infrațiuni și contravenții	314
13.2. Pornografia pe Internet	315
13.2.1. Pornografia adultă în Internet	315
13.2.2. Pornografia infantilă în Internet	318
CAPITOLUL 14	
COMUNICAREA ÎN INSTITUȚIILE PUBLICE	320
14.1. Concept și modalități de comunicare în și dinspre instituțiile publice	320
14.2. Barierele comunicaționale	322
14.3. Comunicarea interpersonală în administrația publică	323
14.4. Comunicarea externă a administrației publice	324
14.4.1. Comunicarea între instituția publică și cetățeni	325
14.4.1.1. Comunicarea între funcționarul public și cetățean	327
14.5. Dezvoltarea Sistemului Informațional al Administrației Publice ...	328
14.5.1. Structura generală a sistemului informatic și informațional al administrației publice	329
14.5.2. Cadrul normativ al sistemului informațional al administrației publice	330
14.5.3. Factorii care influențează ritmul de trecere la Societatea Informațională	330
14.6. Aspecte juridice generale privind contenciosul administrativ	333
14.6.1. Conceptul de “contencios administrativ”	333
14.6.2. Caracteristicile contenciosului administrativ:	333
14.6.3. Cauzele (motivele) care pot duce la litigii (proces) între autoritățile publice și cetățeni:	334
14.6.4. Fazele procedurale ale contenciosului administrativ	335
14.6.4.1. Faza procedurii prelabile	335
14.6.4.2. Faza judecării (faza recursului administrativ)	335

CAPITOLUL 15	
CONSILIUL NAȚIONAL AL AUDIOVIZUALULUI (CNA)	337
15.1. Reglementările, organizarea și funcționarea CNA	337
15.2. Atribuții privind acordarea licențelor audiovizuale și a autorizațiilor de retransmisie	342
15.3. Atribuții de reglementare în domeniul audiovizualului	344
15.4. Atribuții privind controlul respectării obligațiilor revenind titularilor licențelor de emisie și a condițiilor tehnice din decizia de autorizare, constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor în domeniul audiovizualului	346